

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๔-๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.)

เรียบเรียง นางสาวศรัณยา สีสมา นิตกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ สำนักวิชาการ

ออกอากาศ ตุลาคม ๒๕๖๐

ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรหนึ่งที่ใช้อำนาจอธิปไตย มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีที่ไม่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีต้องกระทำด้วยความเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรืออิทธิพลแทรกแซงโดยบุคคลหรือองค์กรใด และเป็นไปตามหลักนิติธรรม แต่เดิมศาลยุติธรรมสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม จึงเกิดปัญหาความคลางแคลงใจของประชาชนในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาว่าอาจถูกแทรกแซงโดยฝ่ายบริหารได้ เนื่องจากในขณะนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจในการเสนอรายชื่อแต่งตั้งผู้พิพากษา การเลื่อนขั้นและขั้นเงินเดือนของผู้พิพากษา อีกทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้พิพากษาไปช่วยราชการชั่วคราวที่ศาลอื่นในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งเดิมเป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือนได้โดยไม่ต้องเสนอให้คณะกรรมการตุลาการอนุมัติ ด้วยเหตุนี้เมื่อเกิดการปฏิรูปการเมืองในช่วงปี ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงได้กำหนดให้ศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรม มีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ และกำหนดให้การแต่งตั้ง การให้ผู้พิพากษาพ้นจากตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษผู้พิพากษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเสียก่อน เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นอิสระแก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดี

“คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.)” เป็นคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อให้การบริหารราชการของศาลยุติธรรมเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้พิพากษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้าย การเลื่อนขั้นเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของผู้พิพากษา รวมถึงการควบคุมดูแลผู้พิพากษาให้ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแบบแผนและจริยธรรมของข้าราชการตุลาการ ตลอดจนการพิจารณาลงโทษผู้พิพากษาที่กระทำผิดวินัยข้าราชการตุลาการ

องค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกจากผู้พิพากษาในแต่ละชั้นศาล จำนวน ๑๒ คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่เป็นผู้พิพากษาซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภา จำนวน ๒ คน ทั้งนี้ เพื่อให้มีบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายจะกำหนดให้มีบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นผู้พิพากษาเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมด้วย เพื่อ

ตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมให้เกิดความโปร่งใส และให้การบริหารงานบุคคลของศาลยุติธรรมเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและหลักคุณธรรมก็ตาม แต่เนื่องจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเภทนี้มีที่มาจากการเลือกของวุฒิสภา จึงทำให้ยังคงมีความคลงแคลงใจในความเป็นอิสระของผู้พิพากษาว่าจะปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงได้กำหนดให้ความคุ้มครองความเป็นอิสระของผู้พิพากษาไว้ในรัฐธรรมนูญ และปรับเปลี่ยนที่มาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากเดิมที่มีที่มาจากการเลือกของวุฒิสภาให้มาจากการเลือกของผู้พิพากษาแทน โดยกำหนดให้การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมต้องมีความเป็นอิสระและดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้พิพากษาในแต่ละชั้นศาล และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกจากผู้พิพากษาไม่เกิน ๒ คน และยังสามารถกำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องเสนอกฎหมายเพื่อให้การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมมีความเป็นอิสระต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายใน ๑ ปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ด้วย

คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม ด้วยการสร้างความเชื่อมั่นและการคุ้มครองความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา ซึ่งจะทำให้การพิจารณาพิพากษารอคดีต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยุติธรรมตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมด้วย

บรรณานุกรม

- ธิดารัตน์ โยธาวงษ์ ตูลากัน. (๒๕๔๗). **โครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม.** (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล). สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, การอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาศาลชั้นต้น, วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม.
- “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓” (๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๓) **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๔๔ ก, น. ๑๓-๔๕.
- “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑” (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑) **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๓๒ ก, น. ๙-๑๓.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐” (๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐) **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ ก, น. ๑-๙๙.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” (๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐) **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก, น. ๑-๑๒๗.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐” (๖ เมษายน ๒๕๖๐) **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, น. ๑-๙๐.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (ม.ป.ป.). **ศาลยุติธรรม.** กรุงเทพฯ: บริษัท คัลเลอร์บุ๊กส์ จำกัด.